

Sanal Ortamlardaki Öğretmen-Öğrenci Arkadaşlığının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

The Analysis of the Teacher-Student Friendship in Virtual Environments in Terms of Various Variables

Gülenay Nagihan Kılıç* & İbrahim Kocabaş**

Öz

Bu araştırmanın amacı, sanal ortamlardaki öğretmen-öğrenci arkadaşlığının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesidir. Çalışmanın örneklemini 2017-2018 yılı güz döneminde İstanbul ilinde görev yapan 340 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmaya ilişkin verileri toplamak için Akkoyunlu ve diğerlerinin (2015) geliştirdiği "Facebook'da öğrencilerimle arkadaşım" ve "Facebook'da öğrencilerimle arkadaş değilim" ölçeklerinden faydalanılmıştır. Araştırma nicel araştırma desenlerinden biri olan tarama modelinde oluşturulmuştur. Elde edilen veriler analiz programıyla t-test ve ANOVA testleriyle analiz edilip, sonuçlar tablolar halinde sunulmuştur. Analizlerde, sanal ortamlardaki öğretmen-öğrenci arkadaşlığının hangi boyutta olduğu, öğretmenlerin sanal ortamlarda öğrencileriyle arkadaş olma durumunun cinsiyet, yaş, mesleki kıdem değişkenlerine göre farklılaşması ve öğretmenlerin sosyal medya arkadaşlığının çeşitli öğretmenlik algıları ile ilişkisi incelenmiştir. Sonuç olarak; öğretmenlerin sosyal medya arkadaşlığını önemsemediği ve sanal ortamlarda öğrencileriyle arkadaşlık kurma düzeyinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun sebepleri öğretmen-öğrenci ilişkilerinin resmi olması gerektiğini düşünme, rahat paylaşım yapamamaktan çekinme, otoritesinin sarsılacağına düşünme, özel hayatın korunmasının gerektiğini düşünme gibi sebepler olarak belirlenmiştir. Sanal ortamlarda öğrencileriyle arkadaş olan ve olmayan öğretmenlerin çalışma saatlerinde sosyal medya hesaplarını kontrol etme durumu incelendiğinde iki grupta da çalışma saatlerinde sosyal medya hesaplarını kontrol eden öğretmenlerin okul algısının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları genel olarak incelendiğinde öğretmenlerin sanal ortamlarda öğrencileriyle arkadaş olup olmama durumlarının sorumluluk, öğrenci, mesleki kimlik ve okul algısıyla ilişkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanal arkadaşlık, sosyal medya, öğretmen, öğrenci

Abstract

The aim of this study is to evaluate teacher-student friendship in virtual environments in terms of various variables. The working group consist of 340 teachers working in the province of Istanbul. To collect data related to the research, it is used the scale of "I am friend with my students on Facebook" and "I am not friend with my students on Facebook" developed by Akkoyunlu and others (2015). The study was conducted in a screening model, which is one of the quantitative research designs. The obtained data were analyzed by t-test and ANOVA tests with analysis program, and the results were presented in tables. In the analyzes, the aspects of teacher-student friendship in virtual environments, the differentiation of teachers being friends with students in virtual environments in terms of their gender, age, occupational seniority variables and the relationship between of social media friendship and perception of teaching were investigated. As a result; the level of teachers' friendship with their students in virtual environments is found to be low. The reasons for this have been determined as to think that teacher-student relations should be official, to feel not comfortable sharing, to think that the authority is shaken, to protect private life. It is also concluded that teachers do not care about the social media friendship. When the situation of controlling social media accounts in working hours of teachers who are friends and not friends with students in virtual environments is examined, it is concluded that teachers who control social media accounts during working hours in both groups have higher level of school perception. When the results are examined in general, it is concluded that friendship with students in the virtual environment is not related to responsibility perception, student perception, professional identity perception and school perception.

Keywords: Virtual friendship, social media, teacher, student

* Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, nagihangulenay@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0002-6280-8537

** (Prof. Dr.); Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ibrahimkocabas06@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0002-3540-2427

Extended Summary

Purpose and Significance

Communication is one of the important conditions for existence for individuals and societies. Technological advances in communication tools that change and evolve gradually become an extension of our body and this makes them more and more indispensable for us every day (Yengin, 2016). The ways in which individuals who are to be made by communities communicate with each other also differ. While face-to-face communication is preferred in traditional societies, in modern societies, faster and more independent internet communication can be preferred (Okur & Özkul, 2015). The social networks established by the developments in the internet have begun to be used as a very common means of communication among young people in particular.

Today, the use of social media is steadily increasing and it becomes addictive in some individuals. In particular, a certain age group spends the majority of its time on social networking sites and communicates through these sites (Benzer & Gul, 2013). Social media has many features that can improve the educational process. One of the most fundamental features of social media-supported education is the increase in student-teacher interaction in the traditional education system, the use and aggregation of digital tools, and aggregation. The precise definitions of educational processes are also changing with the transfer of communication to social environments. Teachers can continue their education process using virtual networks. This fact indicates that teachers are under an informal influence which is bigger and more intense than their formal education process. The attitude that is required to be shown against these developments by education side, especially by the teachers has not been made clear or defined yet. This attitude is variable depending on professional perceptions, characters, preferences etc. of teachers.

The purpose of this study is to evaluate teacher-student friendship in virtual environments in terms of various variables. Some questions have been investigated considering this purpose: Which level is the teacher-student friendship in virtual environments? Does the status of teachers' friendship with students in virtual environments differ according to gender, age, occupational seniority variables? What is the relationship of teachers' social media friendship with the perception of teaching?

Methodology

This study employed a screening model, which is a quantitative research method used to describe to evaluate teacher-student friendship in virtual environments in terms of various variables. This questionnaire was given to 340 teachers working in the province of Istanbul. Akkoyunlu and others (2015) developed the "I am friend with my students on Facebook" and "I am not friend with my students on Facebook" scale, which was used as to collect data. The purpose of this instrument providing to make a relation between the tendency and reasons of teachers to add their students as "Friend" on Facebook and their professional perceptions. There are four sub-scales of the scale: responsibility perception, student perception, professional perception and school perception. An SPSS package program was used for statistical analysis of the data. The researchers used parametric measurements by deciding that the normal distribution of the data was appropriate. Data obtained from this study were analyzed using percentage, frequency, arithmetic mean, dependent groups t-test, and ANOVA.

Results, discussion and conclusion

As a result; the level of teachers' friendship with their students in virtual environments is found to be low. The reasons for this have been determined as to think that teacher-student relations should be official, to feel not comfortable sharing, to think that the authority is shaken, to protect private life. When the situation of controlling social media accounts in working hours of teachers who are friends and not friends with students in virtual environments is examined, it is concluded that teachers who control social media accounts during working hours in both groups have higher level of school perception. When the results are examined in general, it is concluded that friendship with students in the virtual environment is not related to responsibility perception, student perception, professional identity perception and school perception. Another consequence of the research is that teachers do not care about their social media friendship. Since teachers do not care about their social media friendship, it can be said that they have not contacted their students on social platforms.

As a result of the research, the use of teachers' virtual environment varied according to the branches. Informed social media use and time management training can be given to teachers to reduce differences in virtual environment use and to make this use more efficient. Teachers can use the virtual environment more efficiently and work to prevent excessive use. A similar study can be done to measure the perceptions of students' friendship with their teachers.

Giriş

İletişim bireyler ve toplumlar için var olmanın önemli koşullarından biridir ve bu noktada iletişim araçları da aynı etki ve öneme sahiptir. Teknolojik gelişmelerle değişen ve gelişen iletişim araçları gün geçtikçe bedenimizin bir uzantısı halini almakta ve bu durum da onları bizler için her geçen gün daha da vazgeçilmez kılmaktadır (Yengin, 2016). Toplumların yapısına göre bireylerin iletişim kurma yöntemleri de farklılaşabilmektedir. Geleneksel toplumlarda daha çok yüz yüze iletişim tercih edilirken, modern toplumlarda daha hızlı ve mekândan bağımsız olan internetten iletişim de tercih edilebilmektedir (Okur & Özkul, 2015). Teknolojideki gelişmelerle birlikte, insanlık iletişim açısından bugüne kadar gelinebilmiş en geniş imkânlarla ulaşmıştır. Yapılan çalışmalarda ortalama bir bireyin günde 7 saatini internette geçirdiği ve bu 7 saatin 3 saati sosyal ağlarda geçtiği sonucuna ulaşılmıştır. Günümüzde internette yaşanan gelişmeler sayesinde kurulan sosyal ağlar, özellikle de gençler arasında oldukça yaygın bir iletişim aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Fakat bu kullanımın olumlu ve olumsuz etkileri de sürekli gündeme gelmektedir. Olumlu olarak görülen özellikler hızlılık, özgür ifade ortamı, zaman ve mekân sınırlılığının olmaması, hiyerarşik yapının ortadan kalkması, zaman tasarrufu sağlaması, bilgi paylaşımının kolaylaşması gibi noktalar; bireyselliğin daha da artmasına bağlı olarak yüz yüze iletişimin zayıflaması, bağımlılık yaratan uygulamalar halini alması, bilgi kirliliğine yol açması gibi olumsuz özellikleri de dile getirilmektedir (Yengin, 2016). Bu nedenle sosyal ağlar kullanılırken dikkatli olunmalı, en az zararla en fazla fayda sağlanmaya çalışılmalıdır.

İnternet bugün her alanda, her türlü konuda çeşitli siteleri içinde barındırmaktadır. Bunlardan en yaygın kullanılanlardan biri de sosyal paylaşım siteleridir (Benzer & Gül, 2013). Sosyal paylaşım sitelerinin ortaya çıkışı 1997'li yıllara dayansa da 2004 yılından sonra popüler olmaya başlamıştır. Web 2.0 ürünü olan sosyal paylaşım siteleri kullanıcılarını hem üretici hem de tüketici konumuna getirmektedir (Okur & Özkul, 2015). Bu da daha fazla tercih edilmesine neden olabilmektedir. Özellikle gençlerin yaygın olarak sosyal medya araçlarını kullanması ailesi, yakın çevresi ve hatta öğretmenlerini de etkilemektedir ve sosyal paylaşım sitelerinin yaygınlaşmasını hızlandırmaktadır.

Günümüzde sosyal medya kullanımı giderek artmakta ve bazı bireylerde bağımlılığa dönüşmektedir. Özellikle belli bir yaş grubu zamanının büyük çoğunluğunu sosyal paylaşım sitelerinde geçirmekte ve iletişimini bu siteler üzerinden gerçekleştirmektedir (Benzer & Gül, 2013). Teknolojinin gelişimiyle sanal ortamlara erişim giderek kolaylaşmaktadır. Eğitim-öğretim ortamlarında da sosyal medyanın kullanımı öğretmen-öğrenci ilişkilerini farklı bir boyuta taşımaktadır. Bazı öğretmenler ve öğrenciler sanal ortamlarda kendilerini daha rahat ifade edebildikleri için sosyal medya arkadaşlıkları kurmaya olumlu yaklaşırken, bazı öğretmen ve öğrenciler de özel yaşamı ihlal ettiği düşüncesiyle bu tür arkadaşlıklara olumsuz yaklaşmaktadır. Sosyal ağlarda öğretmen-öğrenci arkadaşlığının olumlu ve olumsuz yönleriyle ilgili yeterli çalışma da bulunmamaktadır (Buket Akkoyunlu, 2015). Denetimi olmayan sanal ortamlardaki arkadaşlıkların etkileri yeni bir araştırma konusu oluşturmaktadır. Bu araştırma ile de sanal ortamlardaki öğretmen-öğrenci arkadaşlığının genel bir değerlendirmesi yapılmaya çalışılacaktır.

İletişim

İletişim, duygu ve düşüncelerin çeşitli yollarla aktarılmasıdır. Dökmen'e (1996) göre iletişim, bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma sürecidir. Dicle'ye (1974) göre ise iletişim duygu ve düşüncelerin karşılıklı alışverişi ve taraflar arasında ortak bir anlayışın oluşturulmasıdır. İletişim insanlık tarihiyle başlamış eski bir kavramdır. İnsan önce kendisiyle sonra da çevresindekilerle sürekli iletişim kurmaktadır. Bu nedenle iletişim hem bireysel hem de toplumsal bir süreçtir. Teknolojinin de gelişmesiyle bu süreç daha da hızlanmıştır. Bu nedenle teknolojinin etkin bir şekilde

kullanımı toplumlar ve ülkeler için önem kazanmıştır (Kocabaş, 2014). Yaygınlaşan teknolojiyle ve insanların iletişim ihtiyacının artmasıyla iletişim sanal ortamlara taşınmıştır. İnternet aracılığıyla dünyanın her yeriyle anında iletişim kurulabilmektedir. İletişim bireyler ve toplumlar için var olmanın önemli koşullarından biridir ve bu noktada iletişim araçları da aynı etki ve öneme sahiptir (Yengin, 2016). Sosyal paylaşım siteleri aralarında örtük ve zayıf bağlar olan bireylerin iletişim kurmasına imkân sağlayan bir platformdur ve aralarında güçlü bağlar olan bireyler arasında da iletişimi güçlendirmeye imkân sağlamaktadır (Okur & Özkul, 2015). Bunun gibi sebeplerle sosyal medya iletişimi için kaçınılmaz bir unsur haline gelmeye başlamıştır.

Sanal Ortam ve Sosyal Medya

Sanal ortam, sanal gerçeklik teknolojisini kullanarak katılımcının gördüğü ve keşfettiği, bilgisayar tarafından oluşturulmuş ortamlardır (Yıldız, 2009). Sosyal medya ise zaman ve mekân sınırlaması olmadan mobil araçlarla, paylaşımın ve tartışmanın esas olduğu bir iletişim şeklidir. Genel olarak bireylerin internette birbirleriyle yaptığı diyaloglar ve paylaşımlar sosyal medyayı oluşturur (Vural ve Bat, 2010). Eröz ve Doğdubay'a (2012) göre sosyal medyayı, kullanıcıların bilgilerini, görgülerini, ilgi alanlarını internet ya da mobil ortam aracılığıyla paylaştıkları sosyal platformlar olarak tanımlamak mümkündür. Sosyal medya bireylerin yaşamında eksik kaldığını düşündükleri bölümleri tamamlamak için kullandıkları bir araç olarak da değerlendirilebilir (Çolak ve Doğan, 2016). Sosyal medya, hedef kitlenin katılımının olduğu, geliştirilebilir, etkileşimli, içinde toplulukları barındıran ve toplulukları birbirine bağlayan çevrim içi iletişim kanalları olarak da tanımlanmıştır. yani sanal ortamlarda iletişim kurmayı sağlayan araçlara sosyal medya ağları denilmektedir. Sosyal medya ağlarının insanları hem olumlu hem de olumsuz yönde etkilediği bilinmektedir (Tanrıverdi ve Sağır, 2014). Kişilerin özel hayatlarını deşifre etmesi gibi çeşitli nedenlerle eleştiri konusu olmasına rağmen bu durum sosyal ağlara olan ilgiyi azaltmamaktadır (Vural ve Bat, 2010). Buna rağmen özellikle internet Web 2.0 (Facebook, Twitter, Blogger, vb) tabanlı sanal ortam ürünlerinin sosyal ağ teknolojisi olarak dünyaca yaygınlaşmış oldukları ve bu durumun artan şekilde devam edeceğine dair bir öngörü vardır (Cemaloğlu ve Bıçak, 2015). Giderek artan sosyal medya uygulamaları da bunun bir göstergesidir.

Sosyal ağ siteleri bireylerin internet üzerinden toplum yaşamı içinde kendilerini tanımlayarak, aynı kültürel seviyede rahatlıkla anlaşabilecekleri insanlarla internet iletişim metotları ile iletişime geçmek için ve sosyal yaşamda yapılan çeşitli jestleri simgeleyen sembolik hareketleri göstererek sosyal iletişim kurmaya yarayan web siteleridir (Toğay, Akdur, İbrahim ve Bilici, 2013). Günümüzde kullanılan pek çok sosyal ağ sitesi bulunmaktadır. Bu ağların teknolojiyle uyumunu sağlamak için mobil uygulamaları da yapılmaktadır. Mobil uygulamaların da yaygınlaşmasıyla sosyal medya her an kullanılabilir hale gelmiştir ve kullanıcılar pek çok farklı nedenle bu uygulamaları kullanmaktadır. Yalnızlık da sosyal medya kullanım sebeplerindedir. Savcı ve Aysan'ın (2016) yaptığı çalışmaya göre sosyal medya doğrudan yalnızlığa itmektedir. Sosyal medyanın yaygın olarak kullanılma nedenlerinden biri de bu uygulamaların ücretsiz ve herkes tarafından erişilebiliyor olmasıdır.

Eğitimde Sosyal Medya Kullanımı

Sosyal medya, eğitim süreçlerini geliştirebilecek birçok özelliğe sahiptir. Sosyal medya destekli eğitimin en temel özelliğinden biri, geleneksel eğitim sistemindeki öğrenci, öğretmen etkileşimlerini artırmak, dijital araçları kullanıp bir araya getirmek ve toplamaktır (Toğay, Akdur, İbrahim ve Bilici, 2013). Sosyal medyanın öğrenen yaşamındaki etkisi düşünüldüğünde eğitim ortamlarını düzenleyenlerin bu etkiye kayıtsız kalması düşünülemez. Hem eğitimcilerin hem de planlayıcıların sosyal medya olanaklarını tanımaları ve öğretimi desteklemek ve zenginleştirmek amacıyla

kullanmaları bu nedenle önemli görülmektedir (Sarsar, Başbay ve Başbay, 2015). Yapılan araştırmalar, içinde bulunduğumuz bilişim çağında kullanımı gittikçe yaygınlaşan sosyal paylaşım sitelerinin, okulların vazgeçilmez unsurları olan öğretmen ve öğrencileri sosyal ağlarda aktif bir katılımcılığa sevk ettiğini, öğretmen-öğrenci etkileşimini hızla artırdığını göstermektedir. Bu nedenle öğretmenler sosyal ağ sitelerinde öğrencileriyle arkadaş olmakta ve irtibat kurmaktadır (Cemaloğlu ve Bıçak, 2015). İletişimin sosyal ortamlara da taşınmasıyla eğitim süreçlerinin keskin tanımları da değişmektedir. Öğretmenler sanal ağları kullanarak da eğitim sürecini devam ettirebilmektedir.

Sanal Ortamların Eğitimde Kullanılmasıyla Değişen Öğretmenlerin Rol ve Sorumlulukları

Eğitimin en önemli unsurlarından birisi öğretmendir. Etkili bir eğitim faaliyetinin yürütülmesinde öğretmene büyük bir sorumluluk yüklenmiştir. Sınıftaki öğretim ortamının düzenlenmesi, etkinliklerin belirlenmesi, ders araç gereçlerinin ve öğretim yöntemlerinin seçimi ve kullanılması bu sorumluluklar içerisinde yer alanlardan bazılarıdır (Cerit, 2008). Öğretmenin öğretim sürecinde rol ve sorumlulukları vardır. Çeşitli sınıflamalar yapılmakla birlikte bu rol ve sorumluluklar: öğrenmeyi sağlama, sınıf yönetimi, aile üyeliği, değerlendirme, güven verme, mesleki ustalık, topluluk liderliği başlıkları altında sıralanabilir. Bir öğretmen olarak öğretim sürecindeki başarı ve başarısızlığının çoğu onun rollerini, sorumluluklarını ve gücünü nasıl kullandığıyla ilgilidir. Sıcak, hevesli, heyecanlı, işe yönelik ve düzenli olma, çeşitli materyalleri kullanma, açıklamalar yapma, derse bir önceki dersi özetleyerek başlama, arka arkaya birkaç soru sorma yerine tek ve açık bir soru sorma öğrenci başarısı ile olumlu ilişkiler gösteren öğretmen davranışları olarak bulunmuştur. Başarılı öğretmenlerin öğrencilerinden akademik beklentisi olan, onları teşvik eden akademik gelişmelerinden sorumluluk payı çıkaran, konusuna hakim, derste konusu ile ilgili çalışmalara yönelik olan aktif ve bilgili kişi olarak belirlenmektedir. Öğretmen başarısı öğrencinin başarı, tutum, ilgi ve becerisine yansımaktadır (Sünbül, 1996). Bu nedenle öğretmenin davranışları eğitim sürecinde çok önemli bir etkidir. Eğer öğretmen rol ve sorumluluklarını eksik ya da yanlış gerçekleştirirse eğitim sürecinde aksamalara neden olur.

Dünyada meydana gelen teknolojik değişimler öğretmenlerin rol ve sorumluluklarının da değiştirmeye başlamıştır. Öğretmenlere sanal ortamlar üzerinden öğrencilere materyal sunma, ödev verme, öğrenme ortamı yaratma gibi sorumluluklar yüklenmiştir. Bu durum öğretmenlerin sadece sınıf ortamında değil aynı zamanda sanal ortamlarda da öğrencilerin gözlemcisi olmasını gerektirmektedir.

Etik ve Sosyal Medya

Etik, insanların kurduğu bireysel ve toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan değerleri, normları, kuralları, doğru yanlış ya da iyi kötü gibi kavramları ahlaksal açıdan araştıran bir felsefe disiplini. Basit bir anlatımla etik; doğru ve yanlış ölçütleri ortaya koyan, iyi bir yaşamı amaçlayan ahlaki kurallar bilimidir (Çelebi & Akbağ, 2012). Etiğin amacı; insanın iyi temellendirilmiş ahlaki kararları kendi başına vermesini ve kendi kararlarını verirken de daha yetkin olduğu düşünülen kişilere teslim olmamasını sağlamaktır (Demirtaş, Şener, & Karabatak, 2013). Sosyal medyada da bireysel ve toplumsal görüşler paylaşıldığı için bu alanda da etik söz konusu olmaktadır.

Manavcıoğlu'na (2009) göre sosyal medya araçlarında kullanıcıların çoğu mahremiyet sınırlarını kaldıran tarzda içerik oluşturduğu ve kişisel bilgilerini paylaştıkları için birbirlerinin özel alanlarına müdahale edebilmektedirler. Bu müdahale, birçok etik dışı davranışın kaynağını oluşturmaktadır. İnternet kullanıcılarının kendilerini ifade etmek, mesleki deneyimlerini, bilgi ve görüşlerini paylaşmak yerine sadece para kazanmak amacıyla içerik oluşturmaları ve diğer

kullanıcılarla paylaşımları sosyal medyanın amacına ters düşen davranışlardandır. Sosyal medyada kullanıcıların oluşturduğu içerik var olduğu sürece etik sorun yaşanma olasılığı devam edecektir. Çünkü her kullanıcı içerik oluştururken kendilerine göre haklı nedenlerle ve farklı amaçlarla hareket etmektedir. Kimi içerik herhangi bir sorun oluşturmazken hatta kullanıcılar açısından faydalıyken kimi içerik ise hem içeriği üreten açısından hem de içeriği dağıtan açısından etik ve hukuki sorun oluşturmaktadır (Manavcıoğlu, 2009). İnsanların duygu ve düşüncelerinin birbirinden farklı olması bu sorunların asıl nedenidir. Net bir doğru tanımının olmaması sosyal ağlarda yapılan paylaşımların farklı yorumlanmasına neden olmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile sanal ortamlardaki öğretmen-öğrenci arkadaşlığının genel bir değerlendirmesi yapılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla cevaplandırılmaya çalışılan sorular şu şekildedir: Öğretmenlerin sanal ortamlarda öğrencileriyle arkadaş olma durumu hangi düzeydedir? Öğretmenlerin sanal ortamlarda öğrencileriyle arkadaş olma durumu cinsiyet, yaş, mesleki kıdem değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır? Öğretmenlerin meslek algısı sanal arkadaşlığı etkiler mi?

Araştırma Deseni

Bu araştırma nicel araştırma yaklaşımlarından biri olan tarama desenine uygun olarak tasarlanmıştır. Genel tarama deseni, çok fazla birimden oluşan bir evrende, evren hakkındaki genel bir yargıya ulaşmak için evrenin tamamı veya evrenden alınan bir grubun, örnek veya örneklem üzerinde yapılacak tarama düzenlemelerinde kullanılır (Karasar, 2016). Bu çalışmada da konu hakkındaki genel durumu ortaya koymak amaçlandığı için tarama deseni kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini İstanbul ilinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2017-2018 yılı güz döneminde İstanbul ilinde bulunan eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma toplamda 340 öğretmenle gerçekleştirilmiştir. Bu öğretmenlerin 209'u kadın, 131'i erkektir. Ayrıca bu öğretmenlerin 128'i sosyal medya platformlarında öğrencileriyle arkadaş olduğunu belirtirken, 212 öğretmen ise sosyal medya platformlarında öğrencileriyle arkadaş olmadığını belirtmiştir.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanma Süreci

Araştırmada Akkoyunlu ve diğerlerinin (2015) geliştirdiği ölçek kullanılmıştır. Ölçek temel olarak 169 maddelik iki alt ölçekten oluşmakta ve her alt ölçek 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; sorumluluk algısı, öğrenci algısı, mesleki kimlik algısı ve okul algısı olarak tanımlanmıştır. Ölçek maddeleri 5'li likert tipinde hazırlanmıştır. (1: Kesinlikle Uymuyor, 5: Kesinlikle Uyuyor). Birinci alt ölçek "Facebook'da öğrencilerimle arkadaşım" ve ikinci alt ölçek "Facebook'da öğrencilerimle arkadaş değilim" şeklinde adlandırılmıştır.

Ölçeğin uygulaması gönüllülük esasına göre gerçekleştirilmiştir. Ölçekler farklı okul türlerindeki okullara dağıtılmış, gönüllü öğretmenlerin cevapladığı ölçekler belli zaman aralıklarında toplanmıştır. Bu süreç toplamda 3 ay devam etmiştir. Toplamda 384 ölçek toplanmış bunlardan 44'ü eksik veya özensiz doldurulduğu için değerlendirilmeye alınmamıştır.

Verilerin Analizi

Veri toplama işleminden sonra ölçeklerin değerlendirilme aşamasına geçilmiştir. Eksik, özensiz, hatalı ve rastgele doldurulan ölçekler değerlendirilmeye dâhil edilmemiştir. Uygulamadan sonra ölçme araçlarındaki veriler programa aktarılmıştır. Daha sonra araştırmanın amacı doğrultusunda ilgili analizler yapılmıştır. Yapılan testler sonucunda verilerin normal dağıldığı gözlemlendiğinden, *t*-test ve ANOVA analizlerinden yararlanılmıştır.

Bulgular

Araştırmaya ait verilerin dağılımı ve yapılan analizler bu kısımda yer almaktadır. Birinci kısımda sosyal medyada öğrencilerimle arkadaşım ölçeğini yanıtlayan öğretmenlerin analizleri, ikinci kısımda ise sosyal medyada öğrencilerimle arkadaş değilim ölçeğini yanıtlayan öğretmenlerin analizi yer almaktadır.

Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaşım Ölçeğine Ait Bulgular

Bu bölümde ölçeğin ilk kısmına ait soruları cevaplayan öğretmenlerle ilgili analiz sonuçları yer almaktadır.

Tablo 1. Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaşım Ölçeğine Ait Verilerin Yüzdelik Dağılımı

		N	%
Cinsiyet	Kadın	90	70,3
	Erkek	38	29,7
Yaş	25 yaş ve altı	15	10,9
	26-35 yaş arası	55	43,0
	36-45 yaş arası	44	34,4
	46 yaş ve üstü	15	11,7
Mesleki Kıdem	1 yıldan az- 5 yıl	39	30,5
	6-10 yıl	30	23,4
	11-15 yıl	25	19,5
Branş	16 yıl ve fazlası	34	26,6
	Temel Bilimler	25	19,5
	Sosyal Bilimler	38	29,7
Sosyal Medya Kullanım Süresi	Diğer	65	50,8
	1-5 yıl	22	17,2
	6-10 yıl	74	57,8
Günde Ortalama Sosyal Medya Hesaplarına Erişim Sayısı	11 yıl ve fazlası	32	25,0
	1-5 kez	47	36,7
	6-10 kez	49	38,3
Çalışma Saatlerinde Sosyal Medyaya Erişim	11 ve fazlası	32	25,0
	Evet	47	36,7
Sosyal Medya Arkadaşlığını Önemseme	Hayır	81	63,3
	Evet	15	11,7
TOPLAM	Hayır	113	88,3
		128	100,0

Tablo 1 incelendiğinde katılımcı öğretmenlerin %70,3'ünün kadın, %29,7'sinin erkek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin yaşlarına bakıldığında büyük çoğunluğun 26-45 yaşları arasında olduğu görülmektedir. Lisans eğitim süresi nedeniyle 26 yaş altı öğretmenlerin fazla olmaması normaldir. Mesleki kıdem sonuçları da öğretmenlerin yaş oranıyla paralellik göstermektedir. Bu da beklenen bir sonuçtur. Branşa göre bakıldığında ise diğer branş öğretmenlerinin temel ve sosyal bilimler öğretmenlerinden fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal medya kullanım süresine bakıldığında öğretmenlerin çoğunun 6-10 yıldır sosyal medya kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Günde ortalama sosyal medya hesaplarına erişim sayıları benzerlik gösterse de en fazla 6-10 kez sosyal medya hesaplarına erişim yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaşım Ölçeğine Ait Cinsiyet Analizi

Bu bölümde araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin sorumluluk algısı, öğrenci algısı, mesleki kimlik algısı ve okul algısının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz örneklem için *t*-testi ile sınanmıştır.

Tablo 2. Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaşım Ölçeğine Ait Cinsiyet Değişkenine İlişkin t-testi Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	t	p
Sorumluluk Algısı	Kadın	90	3,88	0,795	1,873	0,063
	Erkek	38	4,17	0,848		
Öğrenci Algısı	Kadın	90	2,74	0,929	1,179	0,241
	Erkek	38	2,97	1,118		
Mesleki Kimlik Algısı	Kadın	90	2,65	0,861	0,616	0,539
	Erkek	38	2,75	0,907		
Okul Algısı	Kadın	90	2,27	0,918	1,443	0,152
	Erkek	38	2,54	1,057		

*p<0,05

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin sosyal medyada öğrencileriyle arkadaş olma durumlarının sorumluluk, öğrenci, mesleki kimlik ve okul algısıyla cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan *t*-testinin sonucunda grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır.

Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaşım Ölçeğine Ait Yaş Analizi

Bu bölümde araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin sorumluluk algısı, öğrenci algısı, mesleki kimlik algısı ve okul algısının yaşa göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile sınanmıştır.

Tablo 3. Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaşım Ölçeğine Ait Yaş Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	t	p
Sorumluluk Algısı	25 yaş ve altı	14	4,142	0,649	0,265	0,851
	26-35 yaş	55	3,963	0,897		
	36-45 yaş	44	3,947	0,816		
	46 yaş ve üstü	15	3,888	0,708		
Öğrenci Algısı	25 yaş ve altı	14	3,214	0,746	2,013	0,116
	26-35 yaş	55	2,684	0,945		
	36-45 yaş	44	2,719	1,087		
	46 yaş ve üstü	15	3,200	0,941		
Mesleki Kimlik Algısı	25 yaş ve altı	14	2,869	1,136	1,109	0,348
	26-35 yaş	55	2,633	0,852		
	36-45 yaş	44	2,575	0,847		
	46 yaş ve üstü	15	2,988	0,727		
Okul Algısı	25 yaş ve altı	14	2,517	1,115	1,337	0,265
	26-35 yaş	55	2,304	0,949		
	36-45 yaş	44	2,233	0,949		
	46 yaş ve üstü	15	2,766	0,883		

*p<0,05

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin sosyal medyada öğrencileriyle arkadaş olma durumlarının sorumluluk, öğrenci, mesleki kimlik ve okul algısıyla yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır.

Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaşım Ölçeğine Ait Mesleki Kıdem Analizi

Bu bölümde araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin sorumluluk algısı, öğrenci algısı, mesleki kimlik algısı ve okul algısının mesleki kıdeme göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile sınanmıştır.

Tablo 4. Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaşım Ölçeğine Ait Mesleki Kıdem Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	t	p
Sorumluluk Algısı	1 yıldan az – 5 yıl	39	3,957	0,838	1,185	0,318
	6- 10 yıl	30	4,044	0,852		
	11-15 yıl	25	4,160	0,739		
	16 yıl ve fazlası	34	3,774	0,815		
Öğrenci Algısı	1 yıldan az – 5 yıl	39	2,863	0,880	0,113	0,953
	6- 10 yıl	30	2,855	0,856		
	11-15 yıl	25	2,733	1,158		
	16 yıl ve fazlası	34	2,784	1,118		
Mesleki Kimlik Algısı	1 yıldan az – 5 yıl	39	2,696	0,933	0,572	0,635
	6- 10 yıl	30	2,838	0,814		
	11-15 yıl	25	2,633	0,926		
	16 yıl ve fazlası	34	2,558	0,826		
Okul Algısı	1 yıldan az – 5 yıl	39	2,320	0,981	0,061	0,980
	6- 10 yıl	30	2,366	0,834		
	11-15 yıl	25	2,330	1,142		
	16 yıl ve fazlası	34	2,411	0,953		

*p<0,05

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin sosyal medyada öğrencileriyle arkadaş olma durumlarının sorumluluk, öğrenci, mesleki kimlik ve okul algısıyla mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır.

Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaşım Ölçeğine Ait Branş Analizi

Bu bölümde araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin sorumluluk algısı, öğrenci algısı, mesleki kimlik algısı ve okul algısının branşlara göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile sınanmıştır.

Tablo 5. Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaşım Ölçeğine Ait Branş Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	t	p
Sorumluluk Algısı	Temel bilimler	25	4,013	0,974	0,050	0,951
	Sosyal bilimler	38	3,947	0,803		
	Diğer	65	3,964	0,775		
Öğrenci Algısı	Temel bilimler	25	2,760	0,930	0,114	0,866
	Sosyal bilimler	38	2,771	0,933		
	Diğer	65	2,861	1,055		
Mesleki Kimlik Algısı	Temel bilimler	25	2,633	0,762	0,827	0,440
	Sosyal bilimler	38	2,833	0,899		

	Diğer	65	2,610	0,898		
Okul Algısı	Temel bilimler	25	2,360	0,838	0,225	0,799
	Sosyal bilimler	38	2,440	0,969		
	Diğer	65	2,307	1,017		

*p<0,05

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin sosyal medyada öğrencileriyle arkadaş olma durumlarının sorumluluk, öğrenci, mesleki kimlik ve okul algısıyla branş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır.

Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaşım Ölçeğine Ait Çalışma Saatlerinde Sosyal Medya Kullanım Analizi

Bu bölümde, araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin sorumluluk algısı, öğrenci algısı, mesleki kimlik algısı ve okul algısının çalışma saatlerinde sosyal medyayı kontrol edip etmemesine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz örneklem için *t*-testi ile sınanmıştır.

Tablo 6. Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaşım Ölçeğine Ait Sosyal Medya Kullanımına İlişkin *t*-test Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	t	p
Sorumluluk Algısı	Evet	47	4,099	0,851	1,378	0,171
	Hayır	81	3,893	0,795		
Öğrenci Algısı	Evet	47	3,028	1,018	1,874	0,063
	Hayır	81	2,691	0,958		
Mesleki Kimlik Algısı	Evet	47	2,797	0,939	1,155	0,250
	Hayır	81	2,613	0,830		
Okul Algısı	Evet	47	2,643	1,015	2,613	0,010*
	Hayır	81	2,191	0,899		

*p<0,05

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin sosyal medyada öğrencileriyle arkadaş olma durumlarının sorumluluk, öğrenci, mesleki kimlik algısıyla çalışma saatlerinde sosyal medyayı kontrol etme durumu arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan *t*-testinin sonucunda grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır.

Ancak yapılan analiz sonucunda öğretmenlerin çalışma saatlerinde sosyal medyayı kontrol etme durumları ile okul algısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yapılan post-hoc Tamane analizi sonucunda çalışma saatlerinde sosyal medya hesaplarını kontrol eden öğretmenlerin okul algısı etmeyenlere göre yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Bu beklenmeyen bir sonuçtur. Fakat bu algı kapsamında öğretmenlerin sosyal medyada daha rahat mesaj verdiğini düşünmesi, okulun resmi havasından uzaklaşmak istemesi ve resmi kimliklerinin dışında da tanınmak istemesi gibi boyutları göz önünde bulundurulduğunda okul algılarının yüksek olması normaldir.

Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaş Değilim Ölçeğine Ait Bulgular

Bu bölümde ölçeğin ikinci kısmına ait soruları cevaplayan öğretmenlerle ilgili analiz sonuçları yer almaktadır.

Tablo 7. Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaş Değilim Ölçeğine Ait Verilerin Yüzdelerle Dağılımı

		N	%
Cinsiyet	Kadın	119	56,1
	Erkek	93	43,9
Yaş	25 yaş ve altı	17	8,0
	26-35 yaş arası	101	47,6
	36-45 yaş arası	55	25,9
	46 yaş ve üstü	39	18,4
Mesleki Kıdem	1 yıldan az- 5 yıl	54	25,5
	6-10 yıl	55	25,9
	11-15 yıl	34	16,0
Branş	16 yıl ve fazlası	69	32,5
	Temel Bilimler	28	13,2
	Sosyal Bilimler	74	34,9
Sosyal Medya Kullanım Süresi	Diğer	110	51,9
	1-5 yıl	71	33,5
Günde Ortalama Sosyal Medya Hesaplarına Erişim Sayısı	6-10 yıl	101	47,6
	11 yıl ve fazlası	40	18,9
Çalışma Saatlerinde Sosyal Medyaya Erişim	1-5 kez	132	62,3
	6-10 kez	46	21,7
	11 ve fazlası	34	16,0
Sosyal Medya Arkadaşlığını Önemseme	Evet	61	28,8
	Hayır	151	71,2
TOPLAM	Evet	18	8,5
	Hayır	194	91,5
TOPLAM		212	100

Tablo 7 incelendiğinde katılımcı öğretmenlerin %56,1'inin kadın, %43,9'unun erkek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar Milli Eğitim Bakanlığı'nın verileriyle paralellik göstermektedir. Öğretmenlerin yaşları incelendiğinde büyük bir kısmın 26-35 yaş aralığında olduğu görülmektedir. 25 yaş ve altı öğretmenlerin az olması, öğretmenlik eğitiminin tamamlanması için gereken süre göz önünde bulundurulduğunda beklenen bir durumdur. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine bakıldığında benzerlikler gözlenmektedir. Öğretmenlerin branşlara göre dağılımına bakıldığında diğer branşlardaki öğretmenlerin, temel ve sosyal bilimlerdeki öğretmenlerden daha fazla olduğu görülmektedir. Sosyal medya kullanım süresi çeşitlilik göstermesine karşın, günde ortalama sosyal medyaya erişim sayıları genel olarak 1-5 kez olarak saptanmıştır. Çalışma saatlerinde sosyal medyayı kontrol etme durumuna bakıldığında %71,2 gibi büyük bir kısmın sosyal medya hesaplarını kontrol etmediği sonucuna ulaşılmıştır. Yoğun çalışma saatleri ve meslek etiği gereği çıkan bu sonuç beklenen bir durumdur.

Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaş Değilim Ölçeğine Ait Cinsiyet Analizi

Bu bölümde araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin sorumluluk algısı, öğrenci algısı, mesleki kimlik algısı ve okul algısının cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığı ilişkisiz örneklem için *t*-testi ile sınanmıştır.

Tablo 8. Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaş Değilim Ölçeğine Ait Cinsiyet Değişkenine İlişkin t-test Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	t	p
Sorumluluk Algısı	Kadın	119	3,319	0,677	0,243	0,808
	Erkek	93	3,296	0,662		
Öğrenci Algısı	Kadın	119	3,119	0,876	0,423	0,673
	Erkek	93	3,064	1,022		
Mesleki Kimlik Algısı	Kadın	119	2,420	0,879	-1,219	0,224
	Erkek	93	2,569	0,897		
Okul Algısı	Kadın	119	2,246	0,791	-0,541	0,589
	Erkek	93	2,311	0,965		

*p<0,05

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin sosyal medyada öğrencileriyle arkadaş olmama durumlarının sorumluluk, öğrenci, mesleki kimlik ve okul algısıyla cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan t-testinin sonucunda grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır.

Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaş Değilim Ölçeğine Ait Yaş Analizi

Bu bölümde araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin sorumluluk algısı, öğrenci algısı, mesleki kimlik algısı ve okul algısının yaşa göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile sınanmıştır.

Tablo 9. Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaş Değilim Ölçeğine Ait Yaş Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	t	p
Sorumluluk Algısı	25 yaş ve altı	17	3,223	0,603	1,800	0,148
	26-35 yaş	101	3,419	0,569		
	36-45 yaş	55	3,189	0,777		
	46 yaş ve üstü	39	3,230	0,747		
Öğrenci Algısı	25 yaş ve altı	17	3,264	0,885	1,522	0,210
	26-35 yaş	101	3,155	0,883		
	36-45 yaş	55	2,868	0,971		
	46 yaş ve üstü	39	3,185	1,043		
Mesleki Kimlik Algısı	25 yaş ve altı	17	2,352	0,755	1,129	0,338
	26-35 yaş	101	2,490	0,819		
	36-45 yaş	55	2,372	0,903		
	46 yaş ve üstü	39	2,692	1,070		
Okul Algısı	25 yaş ve altı	17	2,235	0,941	0,826	0,481
	26-35 yaş	101	2,310	0,834		
	36-45 yaş	55	2,133	0,959		
	46 yaş ve üstü	39	2,401	0,802		

*p<0,05

Tablo 9 incelendiğinde öğretmenlerin sosyal medyada öğrencileriyle arkadaş olmama durumlarının sorumluluk, öğrenci, mesleki kimlik ve okul algısıyla yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır.

Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaş Değilim Ölçeğine Ait Mesleki Kıdem Analizi

Bu bölümde araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin sorumluluk algısı, öğrenci algısı, mesleki kimlik algısı ve okul algısının mesleki kıdeme göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile sınınmıştır.

Tablo 10. Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaş Değilim Ölçeğine Ait Mesleki Kıdem Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	t	p
Sorumluluk Algısı	1 yıldan az – 5 yıl	54	3,34	0,527	0,571	0,635
	6- 10 yıl	55	3,381	0,623		
	11-15 yıl	34	3,205	0,69		
	16 yıl ve fazlası	69	3,278	0,789		
Öğrenci Algısı	1 yıldan az – 5 yıl	54	3,148	0,872	0,177	0,912
	6- 10 yıl	55	3,127	0,943		
	11-15 yıl	34	3,014	0,843		
	16 yıl ve fazlası	69	3,068	1,047		
Mesleki Kimlik Algısı	1 yıldan az – 5 yıl	54	2,379	0,83	0,740	0,529
	6- 10 yıl	55	2,568	0,776		
	11-15 yıl	34	2,375	0,754		
	16 yıl ve fazlası	69	2,558	1,063		
Okul Algısı	1 yıldan az – 5 yıl	54	2,302	0,824	0,153	0,928
	6- 10 yıl	55	2,303	0,873		
	11-15 yıl	34	2,186	0,884		
	16 yıl ve fazlası	69	2,275	0,911		

*p<0,05

Tablo 10 incelendiğinde öğretmenlerin sosyal medyada öğrencileriyle arkadaş olmama durumlarının sorumluluk, öğrenci, mesleki kimlik ve okul algısıyla mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır.

Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaş Değilim Ölçeğine Ait Branş Analizi

Bu bölümde araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin sorumluluk algısı, öğrenci algısı, mesleki kimlik algısı ve okul algısının branşlara göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile sınınmıştır.

Tablo 11. Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaş Değilim Ölçeğine Ait Branş Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	t	p
Sorumluluk Algısı	Temel bilimler	28	3,492	0,642	1,221	0,297
	Sosyal bilimler	74	3,289	0,600		
	Diğer	110	3,276	0,716		
Öğrenci Algısı	Temel bilimler	28	3,580	0,772	4,649	0,011*
	Sosyal bilimler	74	2,966	0,928		
	Diğer	110	3,059	0,957		
Mesleki Kimlik Algısı	Temel bilimler	28	2,660	0,831	0,623	0,537
	Sosyal bilimler	74	2,456	0,906		
	Diğer	110	2,461	0,892		
Okul Algısı	Temel bilimler	28	2,440	0,898	0,763	0,468
	Sosyal bilimler	74	2,202	0,861		
	Diğer	110	2,281	0,871		

*p<0,05

Tablo 11 incelendiğinde öğretmenlerin sosyal medyada öğrencileriyle arkadaş olmama durumlarının sorumluluk, mesleki kimlik ve okul algısıyla branş değişkeni arasında anlamlı bir

farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır.

Ancak yapılan analiz sonucunda öğretmenlerin branşı ile öğrenci algısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Grubun homojen dağılmasından dolayı yapılan post-hoc Tukey analizi sonucunda branşı temel bilimler olan öğretmenlerin branşı sosyal bilimler ve diğer olanlara göre öğrenci algısı yüksek bulunmuştur.

Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaş Değilim Ölçeğine Ait Sosyal Medya Analizi

Bu bölümde, araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin sorumluluk algısı, öğrenci algısı, mesleki kimlik algısı ve okul algısının çalışma saatlerinde sosyal medyayı kontrol edip etmemesine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz örneklem için *t*-testi ile sınanmıştır.

Tablo 12. Sosyal Medyada Öğrencilerimle Arkadaş Değilim Ölçeğine Ait Sosyal Medya Kullanımına İlişkin t-test Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	t	p
Sorumluluk Algısı	Evet	61	3,350	0,645	0,571	0,569
	Hayır	151	3,292	0,680		
Öğrenci Algısı	Evet	61	3,176	0,884	0,793	0,429
	Hayır	151	3,062	0,964		
Mesleki Kimlik Algısı	Evet	61	2,553	0,838	0,701	0,484
	Hayır	151	2,458	0,909		
Okul Algısı	Evet	61	2,502	0,859	2,448	0,015*
	Hayır	151	2,183	0,860		

* $p < 0,05$

Bu analizde sosyal medyada öğrencileriyle arkadaş olmayan öğretmenlerin çalışma saatlerinde sosyal medya kullanıp kullanmama durumu ile çeşitli sorumluluk algıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Tablo 12 incelendiğinde öğretmenlerin sosyal medyada öğrencileriyle arkadaş olmama durumlarının sorumluluk, öğrenci, mesleki kimlik algısıyla çalışma saatlerinde sosyal medyayı kontrol etme durumu arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan *t*-testinin sonucunda grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır.

Ancak yapılan analiz sonucunda öğretmenlerin çalışma saatlerinde sosyal medyayı kontrol etme durumları ile okul algısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yapılan post-hoc Tukey analizi sonucunda çalışma saatlerinde sosyal medya hesaplarını kontrol eden öğretmenlerin okul algısı etmeyenlere göre yüksek bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç

Cemaloğlu ve Bıçak'ın araştırmasına göre (2015), öğrencilerin sosyal ağlarda daha çok öğretmenlerinin bilgi, beceri ve görüşlerinden yararlanmak, onlarla iletişim kurmak, dersler ve ödevler hakkında sorular yönelmek amacıyla arkadaşlık kurmak istedikleri; öğretmenleri ile sosyal ağlar aracılığıyla kurdukları iletişimin okula yönelik tutumlarında olumlu/olumsuz herhangi bir değişiklik yaratmadığı, öğrencilerin, öğretmenlerinin sosyal ağlardaki paylaşımlarıyla ölçülü, saygılı, kültürlü birer insan olduklarını ve öğretmenlerin sosyal ağlarda özel hayatlarını yansıtan paylaşımlar yapabileceklerini düşündükleri, öğretmenlerin toplumsal değerlere uygun paylaşımlar yaptıkları ancak eğitici-öğretici paylaşımlar yapmadıkları, bulunmuştur. Bu çalışmayla da öğretmenlerin sosyal ağları eğitim amaçlı değil, daha çok kişisel paylaşımlar yapma amacıyla kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yani öğretmenler de öğrenciler gibi sosyal ağları kişisel amaçlarla kullanmaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler incelendiğinde katılımcı öğretmenlerin %70,3'ünün kadın, %29,7'sinin erkek olduğu gözlemlenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın verilerine göre de

öğretmenlerin %54,9'u kadın, %45,1'i erkektir (MEB, 2015). Milli Eğitim Bakanlığı'nın verileriyle karşılaştırıldığında kadın öğretmen sayısının fazla olması beklenen bir sonuçtur. Yapılan araştırmalara göre cinsiyete göre sosyal medya kullanımı incelendiğinde cinsiyete göre farklılaşma olmadığı gözlenmiştir (Bayraktaroğlu, 2018). Bu araştırmanın sonucunda da cinsiyete göre sosyal medya kullanımında farklılık gözlenmemiş ve sonuçlar diğer çalışmalarla benzerlik göstermiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler incelendiğinde, öğretmenlerin %62,4'ü öğrencileriyle sosyal ağlarda arkadaş olmadıklarını belirtirken, %37,6'sı sosyal ağlarda öğrencileriyle arkadaş olduğunu belirtmiştir. Araştırma sonuçlarının da gösterdiği gibi öğretmenler sosyal ağlarda öğrencileriyle arkadaş olmayı tercih etmemektedir. Bunun sebepleri öğretmen- öğrenci ilişkilerinin resmi olması gerektiğini düşünme, rahat paylaşım yapamamaktan çekinme, otoritesinin sarsılacağını düşünme, özel hayatın korunmasını düşünme gibi sebepler olabilmektedir. Benzer ve Gül (2013) yaptıkları araştırma sonucunda öğrencilerin sosyal ağları eğitimden çok eğlence amaçlı kullanmak istedikleri sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca yapılacak bir eğitimin doğru kullanılmayacağı, dikkatli bir şekilde ele alınmayacağı da görüşler arasındadır. Bu araştırma sonucunda öğretmenlerin de sosyal medyayı eğitim amaçlı kullanmak istemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sanal ortamlarda öğrencileriyle arkadaş olmayan öğretmenlerin branşlara göre incelendiğinde temel bilimler öğretmenlerinin öğrenci algıları daha yüksek çıkmıştır. Akkoyunlu (2002) yaptığı araştırmada öğretmenlerin internet kullanımını branşlara göre incelediğinde en çok bilgisayar ve fen bilgisi öğretmenlerinin internet kullandığı sonucuna ulaşmıştır. Fen bilgisi de temel derslerden olduğu için bu branştaki öğretmenlerin öğrenci algısının yüksek çıkması normaldir. Ayrıca sanal ortamlarda öğrencileriyle arkadaş olan ve olmayan öğretmenlerin çalışma saatlerinde sosyal medya hesaplarını kontrol etme durumu incelendiğinde iki grupta da çalışma saatlerinde sosyal medya hesaplarını kontrol eden öğretmenlerin okul algısının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. We Are Social ve Hootsuite tarafından yayınlanan "Digital in 2017 Global Overview" raporuna göre Türkiye'deki sosyal medya kullanıcıları 3 saatini sosyal medya kullanarak geçirmektedir (Ayvaz, 2018). Bu durumda her kullanımda uzun süreler aktif olarak kullanım sağlandığı gözleniyor. Araştırma sonuçlarına göre sosyal medyada öğrencileriyle arkadaş olan öğretmenlerin %63,3 gibi büyük bir kısmı çalışma saatlerinde sosyal medya hesaplarını kontrol etmemektedir.

Araştırmanın bir diğer sonucu da öğretmenlerin sosyal medya arkadaşlığını önemsemediğini ortaya çıkarmıştır. Öğretmenlerin sosyal medya arkadaşlığını önemsemediği için sosyal platformlarda öğrencileriyle bağlantı kurmadıkları söylenebilir.

Araştırma sonuçları genel olarak incelendiğinde öğretmenlerin sanal ortamlarda öğrencileriyle arkadaş olup olmama durumlarının sorumluluk, öğrenci, mesleki kimlik ve okul algısıyla ilişkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda ulaşılan bulgulara bağlı olarak şu önerilerde bulunulabilir. Çalışma saatleri içerisinde sosyal medya hesaplarını kullanan öğretmenlerin okul algısı daha yüksek çıkmıştır. Bu durumun nedenlerini açıklayacak bir araştırma yapılabilir. Ayrıca bu kullanımı eğitimi daha verimli hale getirmek için öğretmenlere eğitimde sosyal medya kullanımı eğitimi gibi konularda eğitimler verilebilir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin sanal ortam kullanımı branşlara göre farklılık göstermiştir. Branşlara göre sanal ortam kullanımındaki farklılıkları azaltman ve bu kullanımı daha verimli hale getirmek için öğretmenlere bilinçli sosyal medya kullanımı ve zaman yönetimi eğitimleri verilebilir. Sanal ortamı daha verimli bir şekilde kullanmaları ve fazla kullanımın önüne geçilmesi için çalışmalar yapılabilir. Sanal ortamlardaki öğrencilerin öğretmenleriyle olan arkadaşlık algılarını ölçmek için de benzer bir çalışma yapılabilir.

Kaynakça

- Akkoyunlu, B. (2002). Öğretmenlerin İnternet Kullanımı ve Bu Konudaki Öğretmen Görüşleri. *Hacettepe Oniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 1-8.
- Akkoyunlu, B., Dağhan, G., & Erdem, M. (2015). Teacher's Professional Perception as a Predictor of Teacher – Student Friendship in Facebook: A Scale Development Study. *International Online Journal of Educational Sciences*, 242-2589.
- Ayvaz, T. (2018, Mart 8). *İnternet Ve Sosyal Medya Kullanıcı İstatistikleri 2017*. Dijital Ajanslar: <http://www.dijitalajanslar.com/internet-ve-sosyal-medya-kullanici-istatistikleri-2017/> adresinden alındı
- Bayraktaroğlu, K. (2018, Şubat 25). *İlegra Tasarım Sosyal Medya Cinsiyetlerin Kullanım Dağılımı*. İlegra Tasarım : <http://ilegra.com.tr/blog/sosyal-medya-cinsiyetlerin-kullanim-dagilimi/> adresinden alındı
- Benzer, A., & Gül, G. (2013). Turkish Literature Education through the Facebook. *International Online Journal of Educational Sciences*, 452-461.
- Buket Akkoyunlu, G. D. (2015). Facebook'da Öğretmen Öğrenci Arkadaşlığının Açıklayıcısı Olarak Öğretmenin Mesleki Algısı: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *International Online Journal of Education Sciences*, 245-257.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö., & Köklü, N. (2015). *Sosyal Bilimler İçin İstatistik*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cemaloğlu, N., & Bıçak, D. K. (2015). Sosyal Ağlarda Öğretmen - Öğrenci Arkadaşlığına Yönelik Öğrenci Algıları. 51-76.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen Kavramı İle İlgili Metaforlara İlişkin Öğrenci, Öğretmen Ve Yöneticilerin Görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 693-712.
- Çelebi, N., & Akbağ, M. (2012). A Study for Identification of Ethical Conduct of the Teachers Working at Public High Schools. *International Online Journal of Educational Sciences*, 425-441.
- Çolak, T. S., & Doğan, U. (2016). Does the Use of Social Media Ensure Social Support and Happiness? *International Online Journal of Educational Sciences*, 229-240.
- Demirtaş, Z., Şener, G., & Karabatak, S. (2013). According to the Students' Perceptions the Levels of Academic Staff to Comply with Ethical Codes. *International Online Journal of Educational Sciences*, 506-519.
- Dicle, Ü. (1974). *Bir Yönetim Aracı Olarak Örgütsel Haberleşme*. Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi.
- Doğanay, S. (2018, Mart 11). *We Are Social (Digital in 2018) Raporu*. Medium : <https://medium.com/@sertacdoganay/we-are-social-digital-in-2018-raporu-d9b8023cacfa> adresinden alındı
- Dökmen, Ü. (2005). *Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Eröz, S. S., & Doğdubay, M. (2012). Turistik Ürün Tercihinde Sosyal Medyanın Rolü ve Etik İlişkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 133-157.

- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kocabaş, İ. (2014). Örgütsel İletişim. S. Turan içinde, *Eğitim Yönetimi Teori, Araştırma ve Uygulama* (s. 191). Ankara: Pegem Akademi.
- Manavcıoğlu, K. (2009). İnternette Kullanıcıların Oluşturduğu ve Dağıttığı İçeriklerin Etik Açından İncelenmesi: Sosyal Medya Örnekleri. *Medya ve Etik Sempozyumu* (s. 63-72). Elazığ: Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi.
- MEB. (2015). *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Okur, H. D., & Özkul, M. (2015). Modern İletişimin Arayüzü: Sanal iletişim Sosyal Paylaşım Sitelerinin Toplumsal İlişki Kurma Biçimlerine Etkisi (Facebook Örneği). *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 213-246.
- Sarsar, F., Başbay, M., & Başbay, A. (2015). Öğrenme-Öğretme Sürecinde Sosyal Medya Kullanımı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 419-431.
- Savcı, M., & Aysan, F. (2016). Relationship Between Impulsivity, Social Media Usage and Loneliness . *Educational Process: International Journal*, 106-115.
- Sünbül, A. M. (1996). Öğretmen Niteliği ve Öğretimdeki Roller. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 597-607.
- Tanrıoğan, A. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara : Anı Yayıncılık.
- Toğay, A., Akdur, T. E., İ. C., & Bilici, A. (2013). Eğitim Süreçlerinde Sosyal Ağların Kullanımı: Bir MYO Deneyimi. *Akademik Bilişim Konferansı*. Antalya.
- Turan, İ., Şimşek, Ü., & Aslan, H. (2015). Eğitim Araştırmalarında Likert Ölçeği ve Likert-Tipi Soruların Kullanımı ve Analizi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 186-203.
- Vural, Z. B., & Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yaşar University*, 3348-3382.
- Yamane, T. (2009). *Temel Örnekleme Yöntemleri*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Yengin, D. A. (2016). Sosyal Medya ve Akıllı Mobil Teknoloji: Akıllı Sosyal Yaşamlar. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication - TOJDAC*, 105-113.
- Yıldız, B. (2009). Üç boyutlu ortam ve somut materyal kullanımının uzamsal görselleştirme ve zihinsel döndürme becerilerine etkileri. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.